

Hype rond de sexy synth

Aan een review hoor je onbevooroordeeld te beginnen, maar soms hoop je van een product dat binnenkomt gewoon dat het voldoet aan je verwachtingen. Nu de Teenage Engineering OP-1 eindelijk voor mijn neus ligt, ben ik daar een tikkie zenuwachtig over...

door Richard Veenstra > richard@interface.nl

Jarenlang bereidde het Zweedse Teenage Engineering de release van de OP-1 voor; een website die af en toe een nieuwe functie van de pocket-synthesizer onthulde, wazige virals op internet van het zoveelste nieuwe prototype of zorgvuldig georkestreerde productmarketing in een videoclip. Allemaal met het doel om mensen warm te laten lopen voor het apparaat. En dat is gelukt: de OP-1 is nu mondjesmaat verkrijgbaar en elke nieuwe serie is binnen een paar uur weer uitverkocht.

Concept

De OP-1 is een compleet workstation met verschillende synth-engines, een viersporen-

recorder en een sampler, die ook als midi-controller functioneert. Het apparaat ziet eruit als een luxe versie van een Casio VL-1, maar met een prijskaartje van maar liefst achthonderd euro valt-ie in een heel andere categorie. Op internet zijn al verhitte discussies op gang gekomen en er woeden al echte gepassioneerde digi-oorlogen. Sceptici zien het apparaat als een duur designproduct met minderwaardige kwalificaties, maar geen van deze mensen heeft het instrument daadwerkelijk uitgeprobeerd.

Design

De OP-1 is een grijs, rechthoekig aluminium kastje van 28x14 centimeter. Het instrument is slechts een centimeter hoog en weegt ongeveer een halve kilo. De knoppen, inclusief het

keyboard, liggen gedeeltelijk verzonken in het apparaat, behalve de vier gekleurde potmeters en de volumeknop. De OP-1 beschikt over drie aansluitingen: een stereo audio-uitgang, een mono audio-ingang en een micro-usb-aansluiting. Hij heeft een ingebouwde oplaadbare batterij die volgens Teenage Engineering zestien uur meegaat. Dit hebben we niet helemaal kunnen testen, maar de OP-1 heeft tijdens de testperiode van twee weken slechts één oplaadbeurt nodig gehad. Opladen gebeurt via de meegeleverde usb-kabel, via een computer of een externe usb-oplader (niet meegeleverd). Speciale eyecatcher is het amoled display met een hoog contrast, dat ook bij gebruik buitenshuis goed leesbaar blijft. Het instrument voelt verder erg solide en robuust aan.

Interface

Linksboven zit een kleine luidspreker; je kunt de OP-1 dus volledig zonder accessoires bespelen. Omdat alle drukknoppen naast elkaar zitten, lijkt het op het eerste gezicht of ze niet zijn gegroepeerd, maar de handleiding legt uit welke knoppen bij elkaar horen en hoe de interface is opgezet. Er is ook een overlay waarop de functie van de knoppen vermeld staat.

Rechts naast de luidspreker zit de volumeknop met daaronder een help- en een tempoknop en daarnaast het display. De vier drukknoppen daaronder kunnen verschillende functies hebben, afhankelijk van de geselecteerde modus. Deze modi vind je links: Synthesizer, Drum, Tape en Mixer. Linksonder

bevinden zich transport- en editknoppen. Helemaal onderaan knoppen voor de octavering van het keyboard en een algemene shiftknop. De octaveringsknoppen dienen tevens voor vooruit- en achteruitspoelen.

De gehele onderkant van de OP-1 wordt ingenomen door een 2-octaafs keyboard. Hierboven vind je acht genummerde knoppen voor de verschillende synth-engines of Tape Trick-functies van de bandrecorder. Hierover later meer. Helemaal aan de bovenkant zitten vier potmeters waarvan de kleur correspondeert met de kleuren op het display. Rechts vind je ten slotte nog drie drukknoppen: één voor de ingebouwde microfoon of een extern ingangssignaal, één voor Album/COM en één voor de sequencer. Al deze functies komen verderop ter sprake.

Synth-engines

Een druk op de blauwe knop aan de linkerkant activeert een van de acht synthesizersporen. Elk spoor kan een andere engine bevatten. Wisselen tussen de sporen doe je met de knoppen 1 tot en met 8 onder de potmeters. Door de shiftknop in combinatie met een van deze knoppen in te drukken, kies je de synth-engine voor het spoor. Je hebt de keuze uit acht types, waaronder fm-synthese, phase distortion en een sampler. Teenage Engineering blijft expres een beetje vaag over wat elke engine nu precies doet, en er bestaat geen mogelijkheid om oscillatoren te stemmen of golfvormen te kiezen. Elke engine heeft zijn eigen visuele weergave en de vier gekleurde

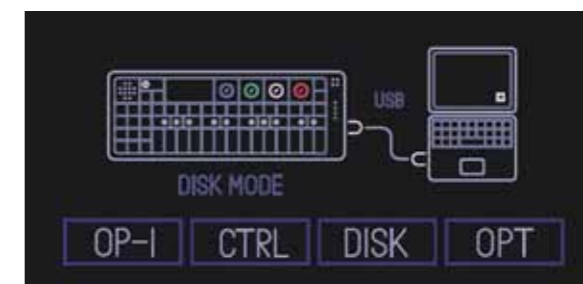
knoppen komen overeen met een functie op het scherm.

De OP-1 nodigt uit tot experimenteren en daarbij wil men je zo min mogelijk hinderen met technische termen. Dit concept werkt erg goed, mits je meegaat in de denkwijze van Teenage Engineering. Wil je je geluid op microniveau kunnen bewerken, dan is de OP-1 waarschijnlijk niks voor jou.

De engines klinken verschillend, al hebben ze allemaal een digitaal karakter. Toch is het verbluffend wat voor een geluid er uit dit kleine apparaat kan komen. Soms klinkt het heerlijk 8-bit, soms weer fris en modern en met de Cluster engine kan de OP-1 zelfs een beetje analog klinken. De synth is zesstemmig polyfoon, maar wel mono, dus voor brede klanken zul je meerdere lagen over elkaar heen moeten opnemen. Een mankement is dat sommige parameters hoorbare klikjes veroorzaken in het signaal, en ook het snel achterelkaar triggeren van noten veroorzaakt af en toe rare artefacten in het geluid. Hopelijk lost Teenage Engineering dit op in een toekomstige update.

Effecten

Voor elke engine zijn er vier pagina's met parameters. De eerste pagina is voor elke engine verschillend en toont de basisbewerkingsmogelijkheden van de engine. De tweede pagina is voor de adsr-envelope en de derde pagina voor een effect waarbij je uit vijf effecten met elk een unieke vormgeving kunt kiezen. Naast een delay vind je hier onder andere een Three Dimensional Feedback Plate en een Hacked Telephone System. Geen alledaagse effecten dus, maar zeer effectief. Een preview van

INFO
 • Prijs incl: € 799,- (+ verzendkosten)
 • Distributie: Teenage Engineering
 • Internet: www.teenageengineering.com

het effect hoor je meteen over je geluid. De effecten klinken goed, maar de keuze zou wat ruimer mogen zijn.

Drums

Uiteraard heeft de OP-1 ook drumkits aan boord, variërend van klikkerige kits tot klassieke technogeluiden. Ook is er een kit die 'Swaffel' heet. Benieuwd of de Zweden de Nederlandse betekenis van dit woord kennen...

De Op-1 gaat op een slimme manier om met drumgeluiden. Zodra je een kit hebt ingeladen toont het display een lange golfvorm. Een deel daarvan is uitvergroot en onder in beeld te zien. De individuele drumgeluiden (maximaal 23) zijn allemaal uit deze lange golfvorm gesneden en met de gekleurde draaiknoppen kun je het start-

en eindpunt van de drumsample bepalen. Zo is het dus heel eenvoudig om de individuele geluiden aan te passen. Met de blauwe knop transposeer je een drumgeluid snel naar beneden zonder de basisgolfvorm aan te passen en met de rode knop bepaal je of een sample bijvoorbeeld een keer getriggerd of geloopt moet worden.

Sampler

Met de OP-1 kun je ook samples opnemen. Via de microfoonknop rechtsboven bepaal je wat de bron voor je samples wordt. Je hebt dan de keuze uit de interne microfoon, de line-input of de ingebouwde fm-radio. Jawel, een radio! Dit blijkt een bron van inspiratie te zijn. Kies een willekeurig station, druk op een toets en de OP-1 begint op te nemen. Maximaal >>

Voorloper? De Casio VL-1, ook wel VL-Tone genoemd

>> twaalf seconden in drum-modus, maximaal zes seconden in synthesizermodus. De OP-1 knipt je opgenomen geluidsfragment automatisch in stukken en met het keyboard kun je meteen nieuwe lijntjes spelen. Elke sample is te bewerken en het creëren van Justice-achtige opgeknipte riffs is een fluitje van een cent. De interne microfoon klinkt goed genoeg om bijvoorbeeld snel een beatboxritme op te nemen en hij pikt verrassend weinig omgevingsgeluid op.

Sequencer

De OP-1 Sequencer biedt je een paar handige gereedschappen om patronen te maken. Pattern is een standaard raster voor drumpatronen en met Endless maak je eenvoudig schakelingen van noten. Deze patronen kun je weer bewerken om er complex loopende riffs mee te maken. De Tombola-sequencer is een rare eend in de bijt en doet een beetje denken aan de Soundrop app voor iPhone of iPad. Noten activeer je door een toets op het keyboard in te drukken en zodra ze de rand van de zeshoekige tombola raken klinkt de toon. De zeshoek kun je laten draaien of uit elkaar trekken zodat je gegarandeerd random patronen krijgt. De sequencers zijn enorm leuk om mee te spelen en leveren je compleet andere manieren om patronen te maken.

Bandrecorder

Alles wat je doet op de OP-1, kun je opnemen met een virtuele viersporenbandrecorder. Dit gaat allemaal heel intuïtief; geen gedoe met bepaalde synth-engines aan bepaalde sporen toewijzen, maar gewoon een geluid selecteren en direct op een spoor opnemen. Bevalt de opname, dan bewaar je hem met de Drop-knop. Bevalt-ie niet, dan maak je met de Lift-knop het spoor weer vrij voor andere takes. Op één spoor kun je trouwens meerdere instrumenten en partijen opnemen.

De werking van de bandrecorder is mede door de gebrekkige handleiding een beetje trial and error, maar het levert wel geweldige resultaten op. Met de knoppen 1 tot en met 8 activeer je de zogenoemde Tape Tricks. Laat de band langzaam stoppen, spoel hem achter- of vooruit of doe dj-achtige skip-effecten. Als je tevreden bent met alles wat je op de band hebt opgenomen, klik je op de Album/COM-toets. Er verschijnt een virtuele draaitafel waarop je de hele compositie in realtime kunt opnemen. Je kunt tijdens de opname de bandrecorder

Benieuwd of de Zweden de Nederlandse betekenis van 'Swaffel' kennen

SPECIFICATIES

- 6-stemmige synth
- 8 synth-engines (mono)
- 8 drum-engines (mono)
- 3 sequencers
- 4-sporenbandrecorder
- sampler
- ingebouwde microfoon en speaker
- fm-radio voor sampling
- 24-bit/96kHz converters
- 320x160 pixel display
- 3d-versnellingsmeter
- mono ingang, stereo uitgang, micro usb-connector
- 5 draaiknoppen, 30 drukknoppen
- 2-octaafs toetsenbord
- 512MB flashgeheugen
- afmetingen (lxbxhd): 282x102x13,5mm

stoppen en starten, tape tricks uitvoeren en eventueel ook nog live spelen. Omdat het een echte nabootsing van een draaitafel is, zijn er ook twee kanten. Elke kant kan maximaal zes minuten duren.

Beweging

De OP-1 heeft een metronoom die altijd aan staat, waarvan je het volume kunt regelen met een van de draaiknoppen. De bpm kan gekoppeld worden aan de snelheid van de band door hem op Beat Match te zetten, maar je kunt het tempo ook compleet los van de snelheid van de band laten lopen. Wil je de hele band wissen, dan duurt dat maar liefst dertig seconden! Quantiseren is helaas niet mogelijk op de OP-1, en dat is wel even wennen. Wel kun je een compleet drumpattern met een toets triggeren.

De OP-1 biedt nog veel meer slimme functies. Zo heeft het instrument een ingebouwde driedimensionale versnellingsmeter waarmee je effectparameters, synthesizerfuncties en andere zaken kunt bedienen. Dit werkt erg goed, je kunt zo filters besturen door het instrument te kantelen of lfo's aansturen door met het apparaat te schudden. Je kunt het instrument via de usb-connector ook als midi-controller gebruiken, inclusief de encoders, en je kunt zo de OP-1 ook (aanslaggevoelig) bespelen via een ander keyboard. Via de usb-connector kun je de op de OP-1 opgenomen data naar je computer halen en vice versa. Als je de OP-1 aansluit op een iPad via de Camera Connection Kit kun je de OP-1 zelfs bespelen via de iPad en andersom.

Conclusie

De OP-1 voldoet aan de verwachtingen. Het instrument is uniek en nodigt uit om ermee te gaan jammen. Doordat je geen externe

luidsprekers of voedingskabels nodig hebt, wordt dit je ook wel heel makkelijk gemaakt. De functies op de OP-1 zijn allemaal goed doordacht en de vormgeving is tot in het kleinste detail perfect doorgevoerd. Alleen een mooi design is natuurlijk niet genoeg voor een product, maar hier staat vormgeving altijd in dienst van het gebruiksgemak. Door het consequente kleurgebruik weet je altijd waar je mee bezig bent en als gebruiker word je niet afgeschrikt door technische termen. Filters, lfo's en envelopes; het zit er allemaal op, maar altijd verpakt in een visueel zinnig jasje. Er zijn wel een paar kanttekeningen te plaatsen. Zo zijn de klikjes in de synth-engine nogal storend en een quantiseringsoptie zou fijn zijn. Ook de mogelijkheid om stereo op te nemen zou een mooie toevoeging zijn.

Op papier zijn de specificaties van de OP-1 wellicht niet heel indrukwekkend, maar uiteindelijk gaat het erom hoe de interne technologie wordt toegepast. Teenage Engineering slaagt hiervoor met vlag en wimpel. Er zit wel een prijskaartje aan vast en op het eerste gezicht lijkt achthonderd euro een heel bedrag voor een instrument dat eruitziet als een speelgoedkeyboard. Maar tel alle functies bij elkaar op, bedenk dat je zestien uur kunt jammen zonder stroomkabel en je unieke geïntegreerde functies als een fm-radio en een versnellingsmeter kunt gebruiken voor het maken van muziek. Dit alles maakt dat de OP-1 eigenlijk bij elke muzikant in de rugzak zou moeten zitten. ■

HET OORDEEL

+	• nodigt uit tot muziek maken • slimme synthesebenadering • intelligente sequencers • ingenieuze bandrecorder
-	• synth-engines geven af en toe klikjes • geen quantisering • opslaan is omslachtig • alleen mono-opname

